

gori znotraj v zemlji gnoj, od zunaj solnce pripeka, rastline zgorijo in brez sadu ostanejo.

Konjšček in mezgjek je tudi vroč, a vendar manj, kakor ovčji gnoj. Konjšček je suh in vroč, je dober za bolj mrzle, mokrotne, ilovne njive. Ako pa hočeš s konjskim gnojem apnene in peščene njive gnojiti, mora z govejskim gnojem zmešan biti.

Govedjek je hladan, zato je dober za apnene in peščene njive. Ta rodovitni gnoj delj trpi kakor konjski.

Svinjski gnoj je mrzel, voden in manj velja ko govejski ali pa konjski gnoj. Tečen pa je vendar za konoplje in tudi za hmelj. Če ga hočeš zboljšati, pomešaj ga s konjskim gnojem in pusti ga ležati.

Kokošjek, kuretnjek, golobjek in tičjek. Ta gnoj je jako močan, in sam na sebi prevroč; s tem gnojem v bolj mrzlih krajih v spomladi gredice, lehice gnojijo, kamur kapus in druga semena za sadike sejejo, in dobro tekne zato, ker je vroč; sicer ga je pa pri nas premalo, da bi njive z njim gnojili, in tudi v gorkih krajih, sosebno v apneni in kremenovi zemlji, ne tekne. Če boš z njim apneni in peščeni zemlji pognojil, ti bo travo tako požgal, da bo vse rujavo. Dober pa je, če ga v vodi raztopiš, in s tako vodo zemljo škropiš.

Ni pa samo živinsko blato, ampak tudi vse drugo, kar od živali pride, dober gnoj zato, ker vse, kar od živali pride, iz gnjilca obstoji, kateri rastline najbolj redi. Dober gnoj dá po takem dlaka, lasje, tiče perje, kri, mesovje, drob, kosti, parklji, rogovi in vsi živalski deli, ko se z zemljo pomešajo in v nji segnjijejo. Kosti, parklji in rogovi pa morajo zdrobljeni ali zmljeti biti.

Gnoj tedaj je kruh kmeta; ako zemlje ne bo gnojil, mu bo tudi le skopo, malo rodila. Kmet mora tedaj skrbeti, da si dobrega gnoja pridobiva, kar mu je največ mogoče. Ako bi pa le samo blato, katerega mu njegova živina naredi, skup podrsal, bi to v resnici premalo gnoja njemu bilo. Tudi samo čisto in nepomešano živinsko blato bi premočan, prevroč gnoj bil, tako, da namesti rastline prav rediti, bi jim škodovati utegnil.

Da tedaj gospodar več in boljšega gnoja dobi, da tudi njegova živina bolj čista ostane in se ponoči odpočije, se mora živini postiljati. Za steljo rabi se slama, listje, praprot, resje, mah, bičje, šota (Torf), žaganje, pezdiranje od lana, suha ilovna prst, katera, kedar je z živinskim blatom pomešana in se scavnice napije, prav dober gnoj naredi.

Gospodarske skušnje.

* Ali krave bolje molzejo po surovem ali kuhanem krompirju? — Skušnje nas učé, da krave več mleka dadó, če se jim poklada surovi krompir, spitaajo (debelijo) pa se bolje po kuhanem krompirju. Zakaj to, razlaga dr. grof Lippe tako-le: Če se krompir kuha, se beljakovina usiri, krompir potem ni tako lahko prebavljiv, močec (štirka) pa se hitreje premeni v sladkor kakor pri surovem krompirju. Ali te premembe so vendar premajhne, da bi delale navedeni razloček med surovim in kuhanim krompirjem; zato misli imenovani doktor, da v surovem krompirju mora še nekaj družega neznanega biti, kar se po kuhanju pokonča in kar deluje na to, da se iz krvi več tacih drobcev loči, ki delajo mast in mesó. Dve kravi, katerima se je obilo dobrega sená pokladalo, ste v 24 urah dajali 18 funtov in pol mleka. Te dve kravi ste dobili potem namesti samega sená 63 odstotkov surovega krompirja, manj pa sená, in namolzlo se je

potem od njih 21½ funta mleka, tedaj 19 odstotkov več, kakor pred, ko se jim je pokladalo sená prav obilo; kuhanega krompirja se je pa moralo 76 odstotkov kravama dati, da se je le za 18 odstotkov mleka več namolzlo. — Po teh skušnjah je tedaj potrjeno, da surovi krompir, pokladan, dela na mleko, — kuhani pa na meso in loj.

* Ali je krava breja ali ne, o tem je večkrat zdaj prepir pri subvencijskih govedih. Naj tedaj ponavljamo, kar smo že enkrat v našem listu razkladali.

Večidel se misli, da je krava breja, ko se potem, ko je pri biku bila, več ne poja; pa to ni vselej gotovo, še manj pa, če je gospodar kravo kupil in se mu to le pripoveduje. Gotove skušnje učé, da se brejost krave v prvih 4 mesecih ne more gotovo spoznati; še le, ko je brejost čez polovico časa, prihaja v amp več, zlasti na stranéh pod lakotnicami, in ostane tudi takrat tak, kedar je krava lačna.

Kedar se pa tele v trebuhu oživí, boš brejost krave tako-le za gotovo spoznal: kedar kravo napajaš, stopi na desno stran krave, in položi dlan blizo vimena, pa boš videl in čutil na trebuhu nekako pomikanje, ker mrzla voda telička prestraši, da se zgane. — Trdijo tudi živinorejci, da se brejost krave na mleku pozná, in to tako-le: kedar se krava zjutraj molze, kani nekoliko kapljic mleka precej spod krave v kozarec hladne vode, in pazi, kaj se z mlekom godí. Če se mleko po vodi razpustí, je znamenje, da krava breja ni, — ako se pa v kapljicah bolj gosto na dno vode spušča, je to znamenje brejosti.

* Mnoge nadloge na vrtih se odpravijo lahko tako-le:

Polži se najlože nalové, če mokre slamnate povezke na gredice položiš; pod njimi najdeš drugo jutro polžev na kupe;

pozemeljske gliste se od gredic odvrnejo, če po njih potreseš saj ali pa čreslja; uši na perji se preženó najbolje s tobakovim dimom;

strigalice rade lezejo v votline kostí; ondi jih dobiš zjutraj obilo, pa jih stresi v škaaf z vodo napolnjeni, kjer poginejo;

za bramorje naredi v jeseni tu in tam na vrtu po dva čevlja globoke in po dva do tri čevlje široke jame, pa jih napolni s konjskim gnojem; pozimi se v teh jamah na kupe nabere bramorjev, ki jih spomladi lahko pokončaš.

O vcenitvi zemljišč zarad uravnave zemljiškega davka na Kranjskem.

Avgusta meseca t. l. se je dognala vcenitev v sledečih okrajih:

a) v zadevi poljedelstva:

v cenilnem okraji:		parcelami	
Kočevskem	v 4 katastr. občinah	z	11.609
Krškem	v 5 „ „	z	10.853
Črnomaljskem . . .	v 4 „ „	z	9.789
Logaškem	v 8 „ „	z	8.256
Kranjskem	v 6 „ „	s	6.618
Postonjskem . . .	v 5 „ „	s	5.696
Novomeškem . . .	v 6 „ „	s	5.532
Kamniškem	v 7 „ „	s	5.359
Ljubljanske okolice	v 9 „ „	s	5.277
Litijskem	v 3 „ „	s	4.114
Radoljskem	v 6 „ „	s	3.389

Skupaj v 63 katastr. občinah s 76.501